

RZECZPOSPOLITA POLSKA

PIERWSZY ZASTĘPCA
PROKURATORA GENERALNEGO
PROKURATOR KRAJOWY

Warszawa, dnia 12.12.2022 r.

Do druku nr 2838

1001-1.0280.326.2022

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. DS.175.538.2022

Data wpływu12.12.2022

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Łe nowy Panie M. u. u. he

W odpowiedzi na pismo z dnia 1 grudnia 2022 r., nr SPS-WP.020.326.4.2022, dotyczące *poselskiego projektu ustawy o Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007-2022* (druk nr 2838, dalej *ustawa*), przekazanego między innymi Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – *Prawo o prokuraturze*, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Art. 16 ust. 1 ustawy

Zastrzeżenia budzą regulacje dotyczące wykorzystania w pracach *Komisji* „materiałów operacyjnych” znajdujących się m. in. w dyspozycji Prokuratora Generalnego. Zgodnie z *art. 16 ust. 1 ustawy* Prokurator Generalny i prokuratorzy na wniosek Przewodniczącego *Komisji*, w terminie i w zakresie wskazanym we wniosku, zapewniają przewodniczącemu *Komisji* oraz wyznaczonym przez niego członkom *Komisji* dostęp do wszelkich, łącznie z zawierającymi informacje niejawne, materiałów, w tym operacyjnych.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.326.8.2022

Data wpływu 13.12.2022

W obowiązującym stanie prawnym dostęp do tajnych, pozaprocesowych materiałów operacyjnych wytworzonych przez policję i służby jest ściśle limitowany pod kątem przedmiotowo-podmiotowym, a ich udostępnienie ma charakter wyjątkowy i obwarowane jest ścisłymi procedurami. Ma to na celu realizację wielu funkcji, w tym poszanowania praw osoby, której nie postawiono zarzutu popełnienia przestępstwa, uniknięcia dekonspiracji metod i środków technicznych pracy operacyjnej, czy skutecznego zapobiegania i zwalczania przestępczości. Zapis *art. 16 ust. 1 ustawy* stworzyłby sytuację, kiedy dostęp do pozaprocesowych materiałów o klauzuli „poufne”, „tajne” i „ściśle tajne” przyznano by osobom na przykład negatywnie zaopiniowanym przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Kontrwywiadu Wojskowego, co do dawania rękojmi zachowania tajemnicy (*art. 9 ust. 4 i 5 ustawy*) bowiem na mocy projektowanych przepisów klub poselski może ale nie musi przedstawić innego kandydata. Przewodniczący i członkowie *Komisji* nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności za swoją działalność, w tym wykorzystanie materiałów niejawnych, w zakresie sprawowania funkcji w *Komisji* (*art. 13 ustawy*).

Art. 16 ust. 3 w zw. z ust. 1

Proponowane regulacje dotyczące przekazywania przez prokuratora informacji o toczących się postępowaniach przygotowawczych oraz dokumentów z akt postępowań niezakończonych będących w toku wymagają korekty.

Komisja jest organem administracji publicznej. Nie kwestionując jej uprawnień do żądania informacji i akt postępowań, w tym akt prokuratorskich należy mieć na uwadze, że *ustawa* nie może być konstruowana w oderwaniu od istniejącego porządku prawnego, w szczególności przepisów Kodeksu postępowania karnego regulujących między innymi zagadnienia dotyczące dostępu do akt w kontekście przesłanki potrzeby zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa.

Biorąc pod uwagę wskazane przesłanki i uwzględniając funkcjonowanie rozwiązań przyjętych na gruncie ustawy (*art. 14 ust. 2 i 4*) z dnia 9 marca 2017 r. *o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa*

(Dz. U. z 2021 r., poz. 795), w przypadku wniosku przewodniczącego *Komisji* dotyczącego akt lub określonych części akt postępowania przygotowawczego w toku lub postępowania przygotowawczego niezakończonych prawomocnym orzeczeniem, prokurator przekazuje akta takich postępowań lub ich kopie lub informacje z tych akt, **chyba że sprzeciwia się temu dobro prowadzonego postępowania przygotowawczego.**

Konsekwencją przyjęcia takiego rozwiązania byłoby dodanie kolejnego ustępu w *art. 16 ustawy* (odpowiednik *art. 14 ust. 4 ustawy* z dnia 9 marca 2017 r.), że w przypadku odmowy przekazania ze względu na dobro postępowania przygotowawczego o którym mowa w *ust. 3*, prokurator przekazuje informacje i dokumenty z akt postępowania przygotowawczego lub ich kopie, o które wnioskowano, niezwłocznie po umorzeniu postępowania przygotowawczego albo skierowaniu do sądu aktu oskarżenia, wniosku o wydanie wyroku skazującego, wniosku o warunkowe umorzenie postępowania albo wniosku o umorzenie postępowania przygotowawczego i orzeczenie środka zabezpieczającego.

Art. 17 ust. 1 i 2 oraz 30 ustawy

Zgodnie z treścią uzasadnienia projektu *ustawy* postępowanie przed *Komisją* ma być szczególną formą postępowania administracyjnego, podczas gdy *ustawa* wprowadza do postępowania administracyjnego elementy procedury karnej w postaci przede wszystkim przeszukania i zatrzymania rzeczy (*art. 17 ustawy*) oraz zatrzymania osoby (*art. 30 ustawy*).

Czynności te na wniosek przewodniczącego *Komisji* ma przeprowadzić prokurator, przy czym zarządzenie zatrzymania osoby ma leżeć w kompetencji prokuratora okręgowego, natomiast w odniesieniu do zatrzymania rzeczy/przeszukania nie określono szczebla organizacyjnego prokuratury.

Prokurator nie ma przy tym możliwości nieuwzględnienia wniosku przewodniczącego *Komisji* o zarządzenie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia osoby wezwanej, nawet w przypadku uznania takich czynności za nieuzasadnione.

Projektodawca wprowadza fakultatywność (*może*) wystąpienia *Komisji* do prokuratora z wnioskiem o przeszukanie pomieszczeń lub innych miejsc lub zajęcie rzeczy w celu zabezpieczenia dowodu w sprawie. Z drugiej zaś strony wprowadza prawny obowiązek (*prokurator wydaje*) realizacji tego obowiązku bowiem prokurator wydaje postanowienie o przeszukaniu pomieszczeń lub innych miejsc lub zajęciu rzeczy w celu zabezpieczenia dowodu w sprawie, jeżeli jest to niezbędne do zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania.

W uzasadnieniu projektu *ustawy* nie wskazano, czy ocena przesłanki zaistnienia podstaw do oceny niezbędności zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania należy do *Komisji*, czy też prokuratora. Nadto, czy przesłankę tą należy odnosić do postępowania administracyjnego prowadzonego przez *Komisję*, czy postępowania, które prowadzone jest lub będzie na podstawie Kodeksu postępowania karnego.

Analiza rozwiązań przyjętych w projekcie *ustawy*, zwłaszcza dotyczących postępowania przed *Komisją* prowadzi do wniosku, że i w tym przypadku oparte są na przepisach *ustawy o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa*. Proponuję zatem, w celu usunięcia rodzących się wątpliwości w zakresie wykładni stosowania *art. 17 ust. 2 ustawy* zmianę jego brzmienia, *per analogiam* do *art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. poprzez przyjęcie, że prokurator może wydać postanowienie o przeszukaniu pomieszczeń....* (dalsza redakcja bez zmian) i w ten sposób zapewnić również spójność legislacyjną *ust. 1 i 2 komentowanego art. 17 ustawy*.

Art. 25 ustawy

Osoba wezwana przez *Komisję* ma obowiązek złożenia zeznań. Ustawa nie wprowadza obowiązku pouczenia świadka o przesłankach określonych w *art. 182 i 183 k.p.k.*, przewidując za bezzasadną odmowę złożenia zeznań grzywnę, przy czym o zasadności lub bezzasadności odmowy złożenia zeznań decyduje arbitralnie *Komisja*, ponieważ w *art. 29 ustawy* wyłączono stosowanie regulacji *art. 88 § 1 i § 2 k.p.a.* przewidujących w podobnych sytuacjach możliwość złożenia zażalenia.

Art. 28 ust. 1 ustawy

W ramach postępowania karnego osoba obowiązana do zachowania tajemnicy może być przesłuchana na okoliczności objęte tajemnicą jedynie, gdy okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu, podczas gdy w postępowaniu przed *Komisją* wystarczające jest uznanie, że ustalenie okoliczności byłoby nadmiernie utrudnione. Pod rozwagę poddaję konstrukcję zastosowaną w art. 180 § 2 k.p.k.

Art. 46 ustawy

Działalność *Komisji* jako organu administracji publicznej ma dotyczyć prowadzenia postępowań sprawdzających oraz postępowań o szczególnym trybie postępowania administracyjnego. Zmiana art. 106 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – *Prawo o prokuraturze* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247 i 1259, dalej *Prawo o prokuraturze*) polegająca na dodaniu § 1b jako podstawy do delegowania przez Prokuratora Generalnego do Kancelarii Rady Ministrów do obsługi *Komisji* będzie stanowić *lex specialis* w przyjętym, ustawowym modelu delegowania na obszarze kraju prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury do innej jednostki organizacyjnej prokuratury, Ministerstwa Sprawiedliwości lub innej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości. Co więcej, *Komisja* jako organ administracji będzie organem podległym lub nadzorowanym przez Prezesa Rady Ministrów, w ramach centralnej administracji rządowej. Takie ukształtowanie normatywne jej działalności i funkcjonalności pozostaje w kolizji z zasadami ustrojowymi prokuratury, między innymi określającymi podmioty uprawnione do wydawania prokuratorowi poleceń, który delegowany do obsługi *Komisji* podlegać będzie jej przewodniczącemu, a w konsekwencji również Prezesowi Rady Ministrów.

Z treści projektu *ustawy* nie wynika czego w istocie ma dotyczyć „obsługa” *Komisji*. Nie wiadomo czy odnosi się to jedynie do *art. 17 ustawy*, według którego rolą prokuratora jest wydanie postanowienia o przeszukaniu pomieszczeń lub innych miejsc lub zajęcie rzeczy w celu zabezpieczenia dowodu w sprawie na wniosek *Komisji* oraz wydaniu postanowienia o zwrocie rzeczy. Należy zaznaczyć, że zgodnie z *art. 30 projektowanej ustawy* o zatrzymanie i doprowadzenie osoby *Komisja* występuje do właściwego prokuratora okręgowego.

Projekt nie określa cezury czasowej działalności *Komisji* jednakże po zakończeniu jej prac wprowadzona do ustawy *Prawo o prokuraturze* możliwość delegowania prokuratora powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury do obsługi *Komisji* stałaby się dysfunkcyjna i zbędna.

Z powyżej przedstawionych przyczyn rozwiązanie objęte *art. 46* ustawy nie może być zaakceptowane.

z wyrazami szacunku

Dariusz Barski